

Toholammin kulttuurikasvatussuunnitelma

Poikien lauluryhmä esiintyy kunnan itsenäisyyspäiväjuhlassa 6.12.2022 ohjaajansa Iiris Rautiolan säestyksellä

Kulttuurikasvatussuunnitelma eli lyhyemmin KOPS

Kulttuurikasvatussuunnitelma on vuosittain toistuva, etukäteen budjetoitu kokonaisuus, jossa kunkin kunnan toivomalle ikäryhmälle taataan halutunlainen taide- ja kulttuurikasvatus. Kulttuurikasvatussuunnitelma tarjoaa tietoa asuinkunnan historiasta, käytännöistä, kulttuuriperinnöstä, merkkihenkilöistä ja jo olemassa olevasta tarjonnasta antaen osallistujille mahdollisuuden avartaa maailmankatsomustaan sekä käyttää älyään ja luovuuttaan. KOPSia toteuttavat aina kunkin taiteenalan ammattilaiset sekä kulttuurikasvattajat. Laatu on kaiken ytimessä.

Tämä suunnitelma on ensimmäisen toteutusvuoden raakaversio. Suunnitelmaa arvioidaan lukuvuosittain ja muokataan koulujen lukuvuosien toteutukseen sopivaksi. Pienissä kouluissa, joissa on yhdysluokat, kokonaisuudet toteutetaan siten, että koko yhdysluokka osallistuu vuorovuosin samaan tekemiseen. Vaihtoehtoisesti voidaan toteuttaa koko koulun osallistumisena ilman luokka-asteeseen sitomista. Esim. kokonaisuus kerran vuodessa kaikilla alakoululaisilla yhden päivän aikana.

Toholammin kulttuurikasvatussuunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet

1) Yhdenvertaisuus

Sivistyslautakunnan hyväksymä ja talousarviossa vuosittain huomioitu KOPS on jokaisen kunnan lapsen ja nuoren saavuttava suunnitelma. Tällöin perheen asuinpaikka, varallisuus tai mielenkiinnon kohteet eivät vaikuta siihen, pääseekö lapsi osaksi taide- ja kulttuurituokioita.

2) Saavutettavuus

Pienessä kunnassa KOPS takaa sen, että kulttuuri on läsnä varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten arjessa ja kulttuuriesitykset ja -toiminta sekä ammattitaiteilijoiden ja kulttuurikasvattajien vierailut eivät jää suurten paikkakuntien asukkaiden yksinoikeudeksi.

3) Kunnan elinvoimaisuus, yhteisöllisyys ja työllistävä vaikutus

Ennalta suunniteltu ja budjetoitu, strategiaan asti saatu kulttuurikasvatussuunnitelma on eduksi kunnan elinvoimaisuudelle. Se osoittaa, että kulttuuria ja taidetta arvostetaan kunnassa, ja näiden alojen monipuolinen, kerrannainen vaikutus sekä ihmisten hyvinvointiin että työllistymiseen ymmärretään. KOPS-työssä alueen omat taiteilijat ja taidelaitokset saavat vuosittain toistuvaa lisätyötä ja alueen lapset, nuoret ja muut asukkaat oppivat tietämään mitä kulttuuritoimintaa ja -tarjontaa oman kunnan alueella on. Yhteisöllinen vaikutus on suuri, jos mukana ovat niin paikalliset yritykset kuin taiteilijat, koulut, päiväkodit, galleriat sekä mahdollisesti myös palvelutalot. Kulttuurikasvatus on koko kunnan yhteisen asia-

4) Kunnan brändi

Toholammin kuntastrategian arvoja ovat mm. avoin, osallistava sekä tasa-arvoinen toimintatapa ja painopisteitä hyvinvoiva kuntalainen, viihtyisä asuminen ja palveleva kunta. Kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttamisella tuetaan erityisesti näiden arvojen ja painopisteiden toteutumista kuntalaisen arjessa. Kulttuurikasvatussuunnitelma ei ole vain kouluissa tapahtuvaa suljettujen ovien toimintaa. Se on ovi koko kunnan asioihin.

5) Lasten tunnetaitojen kehittyminen ja laaja-alainen maailmankatsomus

Kulttuurin ja taiteen kautta on mahdollista käsitellä mitä tahansa asiaa tavalla, joka jättää pysyvämpiä positiivisia muistijälkiä. Oman luovuuden käyttäminen ja heittäytyminen uuteen auttaa positiivisen minäkuvan kehittämisessä ja onnistumisen kokemusten saaminen kehittää itsetuntoa. Kulttuurin ja taiteen harrastaminen vaikuttaa positiivisesti ihmisen käyttäytymiseen, kaveritaitoihin ja avartaa maailmankatsomusta. Tavoitteena on, että lapsista kasvaa monipuolisesti ajattelevia, toiset ihmiset huomioonottavia nuoria ja aikuisia.

Kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttaminen

Perustaso

Työpajoissa ja käyntikohteissa pääsee tekemään paljon itse ja tutustumaan kattavasti eri taiteenaloihin.

Varhaiskasvatus

Yleistä varhaiskasvatuksessa:

Kaikessa taiteenaloihin liittyvässä opetuksessa huomioidaan varhaiskasvatussuunnitelman laaja kohta "kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu" sekä nähdään lapsi aktiivisena toimijana. Kulttuuriseen osaamiseen kuuluu lapsen ikätason mukainen tutustuminen oman kunnan taiteilijoihin, rakennuksiin, näyttelytoimintaan tai luonnonympäristöihin. Taiteen tekeminen taas tukee vuorovaikutusta ja ilmaisuja ja vahvistaa lapsen näkemystä itsestään luovana ja onnistuvana yksilönä.

Kaikille varhaiskasvatukseen osallistuville lapsille toteutetaan

- vuodenkiertoon kuuluvat juhlat ja niihin osallistuminen
- satutuokiot kirjastossa
- osallistuminen esittävän taiteen esityksiin
- retket lähiluontoon

*0–3 Rytmiiikka

Rytmi-ilta-työpajassa 0–3-vuotiaat ja perhepäivähoidon ryhmät pääsevät itse kokeilemaan erilaisia rumpuja ja helistimiä maailman eri kolkilta. Paja on joka vuosi erilainen, eri soittimilla ja painotuksilla.

*4 v Käsityö

Retki Toholammin kirkolle ja vanhan kirkon paikalle, keskustelua siitä miten ennen vanhaan elettiin ihan eri lailla mutta kuitenkin saatiin vaikkapa valtavia kirkkorakennuksia tehtyä! Käsityöpajassa tutustutaan johonkin vanhan ajan tekniikkaan.

*5 v Ympäristötaide

Retki Jämsänkalliolle ja sen luontopolulle. Päiväkodilla ympäristötaidepajassa mietitään, miten taidetta tehdään luontoa kunnioittaen tai niin, että se sulautuu luonnon osaksi. Tämä retki ja työpaja voisi myös olla kaikille perhepäivähoidon ryhmille, jotka haluavat tulla mukaan.

Esi- ja perusopetus

Yleistä perusopetuksessa

- vuodenkiertoon kuuluvat juhlat ja niihin osallistuminen
- osallistuminen esittävän taiteen esityksiin
- kirjastoyhteistyö, kirjavinkkaukset, kirjailijavierailut, kirjastosuunnistukset

Alakoulu

*Eskarit Musiikki

Keski-Pohjanmaan Konservatoriossa musiikkia opiskelevien lasten konsertti, lapset soittavat lapsille. Soitinesitelyt ja niiden kokeilut. (Keski-Pohjanmaan konservatorio)

1. lk Sanataide

- Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen. Kirjastoyhteistyö ja tutustuminen kirjastoon. Toholampilaisiin kaskuihin, tarinoin ja murreanoihin tutustuminen (Kylymät lamppilaiset).

2. lk Paikallisperinne

- Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Tiedon hankkiminen menneisyydestä.

Tutustutaan Pajamäen perinnekeskukseen oppaan johdolla. Koululla Pidot-kokonaisuus, jossa keskipojajalaista hääperinnettä esitellään soiton, tanssin ja laulun siivittämänä. Tai juuri ennen joulua tapaperinteeseen liittyvä Resupukkiesitys/työpaja, jossa vanhan ajan resupukki ja tonttu yllättävät oppilaat ilmestymällä koululle kesken koulupäivän. Tai jonkin muu juhlaperinne. (Vieraileva työpajan vetäjä)

3. lk Valokuvaus

- Liittyy opetussuunnitelman kohtaan S1 Omat kuvakulttuurit

Esim. käynti Häkkilän kotiseutumuseossa tai Kuusiston kalliolla. Valokuvaustyöpajassa koululla ennen retkeä mietitään, miten otetaan hyviä valokuvia ja etsitään uusia näkökulmia aiheeseen. Kuvat esille kirjastoon, koululle tai kunnantalolle.

4. lk Draama

- Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Tiedon hankkiminen menneisyydestä.

Käynti Lainamakasiinilla, Riuttasen myllyllä ja/tai katovuosien uhrien muistomerkkin luona (Toholammin merkkihenkilöitä -hautausmaakävelyt TohoTube kanavalla). Draamatyöpajassa eläydytään lainamakaasiiniin tai myllyn toimintaan ja sen aikanaan herättämiin tunteisiin! (Vieraileva työpajan vetäjä)

5. lk Musiikkia meiltä ja muualta

- Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kulttuurin moninaisuus rikkautena.

Retki Kaustiselle. Kaustisen pelimannitalolla pidettävän marimbatyöpajan lisäksi päivään sisältyy esittelykierros lähellä sijaitsevan Kansantaiteenkeskuksen kansansoitinmuseossa.

6. lk Kuvataide

- Liittyy opetussuunnitelman kohtaan S3, Taiteen maailmat.

Tutustutaan Toholammilla syntyneeseen kuvanveistäjä Pekka Jylhään ja hänen teoksiinsa sekä myös rehtorina toimineeseen taidemaalari Albert Gebhardtiin. Kokonaisuuteen kuuluu Ateneumin järjestämä virtuaalinen kierros tehtävineen.

Yläkoulu

7. lk Audiovisuaalinen kasvatus

- Liittyy paikallisen opetussuunnitelman painotukseen Opitaan tunnistamaan paikallisen kulttuurin piirteitä.

Siirtolaisuusteemaa käsitellään Koulukinon kokonaisuudessa elokuvien kautta ja/tai digitaalisesti toteutetun Arvidin salainen matka -pakohuonepelin kautta (<https://www.barkescape.com/?lang=fi>).

8. lk Taidetestaajat + mahdollinen isompi kirjastokokonaisuus

9. lk Mediataide

- Liittyy opetussuunnitelman kohtaan L5, Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen.

Voidaan toteuttaa mediataiteen teemapäivä esimerkiksi tutustumalla monessa koko ikänsä vaikuttaneeseen Viljo S. Määttälään ja hänen monipuoliseen elämäänsä ja toimiinsa. Mediapajassa mietitään millaiselta Viljo S. Määttälän somekanava mahtaisi näyttää, jos hänenlaisensa monitoimiosaaja sellaisen perustaisi? (Vieraileva työpajan vetäjä)

Lukio

Lukiolla voidaan toteuttaa kulttuurikasvatuskokonaisuuksia:

Musiikki

- Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2).

Alueen monien kansanmuusikkojen ja säveltäjien kunniaksi tehdään ja nauhoitetaan oma kappale.

Luova työ ammattina-kokonaisuus

- Liittyy opetussuunnitelman kohtaan Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6).

Tutustutaan paikallisiin kulttuuriyrityksiin ja luovan alan yrittäjän työskentelyyn. Millaista on olla kulttuuriyrittäjä Pohjanmaalla 2020-luvun Suomessa? Millaisia tuotteita pienetkin kulttuuriyrittäjät ovat saaneet brändättyä maailmalla?

Ruokakulttuuri

- Liittyy paikallisen opetussuunnitelman painotukseen Omien juurien tunteminen ja niiden ainutlaatuisuuden tunnistaminen.

Tutustutaan kulttuuriperintöön eri alueiden ruokien kautta. Miten perinneruoat ovat syntyneet ja miten globaalista ilmiöstä on kyse? Käydään läpi lamppilaista ruokakulttuuria esim. Marttojen avulla.

Kakkostaso

- Toiminta, eli esittävän taiteen kokonaisuudet, jotka eivät mene enää ikäryhmäjaon mukaan vaan ovat useimmiten tarjolla kaikille
- Budjetoidaan erikseen sen mukaan, onko kunnalla esimerkiksi sopimus Konserttikeskuksen, Lykyn ja/tai jonkun muun esittävän taiteen toimijan kanssa.
- Valmiita kokonaisuuksia kakkostasosta ei voi kirjoittaa auki samalla lailla kuin perustasolla, sillä ohjelmistot vaihtuvat vuosittain, samoin kuin kiertueella olevat esittävän taiteen tuottajat.
- Kakkostaso budjetoidaan suunnitelmatasolla ja vierailut sekä muut tapahtumat suunnitellaan vuosittain.
- Kakkostason toimintaa järjestävät mm. Koulukino, Konserttikeskus, Lastenkulttuurikeskus Lykky, K. H. Renlundin museo, alueteatterit, KanTo kansalaisopisto (näyttelyt) jne.

Tarkka vastuunjako sovitaan sivistysosaston yksiköiden kesken.